

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövegt. minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Figyelmeztetés a kath. népiskolai iskolai könyvtárak érdekében.

Hazánkban igen sok kath. népiskolának van már iskolai könyvtára, sőt igen sok helyen szerveztek kath. tanítóink ifjúsági könyvtárat is; ez a körülmény, de különösen az újabb időben az ily könyvtárak létesítésére megindított üdvös mozgalom kötelességévé tette az arra hivatott tényezőknél, hogy a kath. népiskolai iskolai és ifjúsági könyvtárak számára részletes könyvjegyzéket állítsanak össze és adjanak ki a könyvtárakat szervező tanítók számára. Örömmel értesültünk, hogy a kath. népiskolai iskolai könyvtár és kath. ifjúsági könyvtár jegyzékének összeállítása a Kath. Tanügyi Tanács hozzájárulásával már munkába vételt s annak megjelenése rövid időn belül várható. A Szent-István-Társulat teljesen ingyen megküldi majd kath. tanintézeteinknek e jegyzéket, addig is kötelességszerűen kérjük olvasóinkat, hogy türelemmel várják be e jegyzékek megjelenését, mert az állam által kiadott ily könyvjegyzékek a kath. iskolákra nem bírnak kötelező erővel.

Iskoláink védelme.

Elemi iskolák és kisdedovók államosításának módja és feltételei.*

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak az elemi népiskolák és kisdedovók államosítása körül követendő eljárás tárgyában a kir.

* Megjelent a besztercebányai egyházmegye f. évi II. közelemben.

tanfelügyelőkhöz intézett alábbi rendeletét az iskolaigazgató lelkész és a ker. tanfelügyelő urak kiváló figyelmébe ajánlom.

Latin fogják abból ok maguk s megértethetik világosan és határozottan a kath. elemi iskolákat fönntartó polgári vagy egyházi község tagjaival avagy egyéb jogi és magánszemélyekkel, hogy ugyanazon áldozatokat az iskolák céljaira az állam is megköveteli, amelyekben ezen iskolák egyházi, kath. jellegének további fönntartása avagy esetleg az új iskoláknál ezen jelleg biztosítása kerülne.

Mert míg fönntartja az eddigi terhek továbbviselésének, sőt a későbbi fejlesztéssel járó újabb költségek állandó kiszolgáltatásának kötelességét; mástelöl mindenkorra szóló lemondást követel az eddigi iskolai vagyonnak, teleknek, épületeknek, szerelvényeknek tulajdon- vagy birtokjogáról; a kántori teendők teljesítésére is hivatott tanító s egyéb tanerök választásának, működésük, szellemük, viselkedésük ellenőrzésének jogelőnyéről; szóval minden időre és bekövetkezhető bármiféle körülmények közt lemondást foglal magában megnyugtató biztosítékról a hazafias érzéssel párosult azon egyházi szellemnek, melyet katolikus iskolában fölgerjeszteni, ápolni, az egész életre biztosítani, örökérvényű érdekek nézőpontjából minden kath. hívőnek, szülőnek s lelkipásztornak legszentebb kötelessége.

Ezen miniszteri rendelet, határozott és nyílt kikötéseivel fogva nem mondható biztatásnak az államosításra, mert úgy látszik az állam is igénybe veszi az iskolafönntartás összes eszközeit.

Azonban közvetve igenis nyújt biztatást kedves papjaim, s általok hiveim számára, hogy ugyanazon eszközöket kezeikből ki ne engedjék, hanem azokat a törvényes állami segítséggel is kiegészítve, saját kath. iskoláinknak törvények szerinti rendben- és fönntartására, fejlesztésük gondos előkészítésére és vegrehajtására fordítsák.

Minthogy pedig az államosítást elvállaló egy-

hátközségi határozat érvényéhez az illetékes egyházi főhatóság jóváhagyását e rendelet mellékelésénél megkívánja: ezzel meghagyom a felkész. és ker. tanfelügyelő uraknak, hogy a katolikus iskoláink irányában tervbe vett avagy már megindított államcsúszó eljárás mozzanatait körülményesen és a lehető leggyorsabb módokon jelzésével hozzák kellő időben tudomásomra.

Éberség, utánjárás, az áldozatkészség helyes irányítása, a törvények és rendeletek ismerete meg alkalmazása sok kath. iskolát megmentett volna a múltban és meg fog menteni a jövőben az államcsúszástól.

Maga a tárgyalt miniszteri rendelet egész terjedelmében a következő:

A kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1904. évi 99.275. számú k. r. rendeletere az elemi népiskolai és kisdóvodai államcsúszások körül követendő eljárás tárgyában. — Valamennyi kir. tanfelügyelőnek és tanfelügyelői kirendeltségnek. — Az állami elemi iskolák és kisdóvodák szervezése céljából fölterjesztett kir. tanfelügyelői jelentések nem egyöntetűek s igen gyakran nem terjeszkednek ki mindazon körülményekre, amelyek az áll. elemi iskola, illetőleg állami kisdóvodai szervezésének szükségességét az 1898. évi XXXVIII. t. c. 38. §-a, illetőleg az 1901. évi XV. t. c. 19. §-a értelmében úgy általában népművelési, mint állami központból indokolják.

Mint hogy ezen körülményeknek meg nem vizsgálása a fölterjesztések gyors és pontos elintézését megnehezíti, másrészt sok időbe és munkába kerülő közvetített intézkedéseket igényel és mindez az állami iskolai és kisdóvodai szervezések tervszerű keresztülvitelét nagyon megnehezíti, indítatva érzem magam a kir. tanfelügyelőségeket nyomatékosan arra felhívni, hogy az állami elemi iskolai és kisdóvodai szervezésekre vonatkozó javaslatokban az alább felsorolt körülményekre terjeszkedjenek ki, illetve erre vonatkozó jelentéseiket szorosan az alábbiakhoz alkalmazkodva s a kívánt adatokkal és okmányokkal felszerelve terjesszék föl.

Elsősorban közlendő az illető község lakóinak száma az 1900. évi népszámlálás szerint és a lakósságának felekezeti és anyanyelvi megoszlása, továbbá az iri-olyvasni tudó arányzama.

Azután közlendő a legutóbbi összeírás szerint 3—6 éves kisdóvodai és a 6—12 éves mindennapi iskolai tanköteleseknek hiteles száma, ugyancsak felekezeti és anyanyelvi megoszlásában.

Résletesen megvilágítandók az illető községnek kisdóvodai és elemi népoktatási viszonyai. Minő jellegű iskola van a községben, hány tanteremmel és hány tanítói állással?

Minő állapotban van az iskola-épület? Hány mindennapi (6—12 éves) tanköteles részről törvényes oktatásról, hány nem jár egyáltalán iskolába? Mellékelendő: az iskola hiteles fenntartási költségvetése, amely az összes személyi és dologi kiadásokat magában foglalja és amelyből világosan kitűnjék, hogy az iskola szükségleteit minő forrásokból fedezi?

Leírandó az iskola-épületek állapota, a tantermek befogadási képessége, felszerelése stb.

Világosan, de röviden megokolandó, minő körülmények teszik szükségessé az illető iskolának, illetve a község elemi népoktatásának állami kezelésbe való vételét, esetleg a fennálló népiskoláknak érintetlenül való hagyásával külön állami népiskola felállítását. Itt hangsúlyozom, hogy hitelekezeti népiskolának állami kezelésbe való vételére csak az illető hitközség törvényes képviselőjének e részben önként hozott és az illetékes egyházi főhatóság által jóváhagyott határozata alapján történhetik meg. Főnként valamely hitelekezeti népiskola államcsúszását a kir. tanfelügyelőségek nem kezdeményezhetik.

Ezek előrebocsátásával kell a fölterjesztésben megismertetni a község vagyoni viszonyait s itt kiemelendő az is, hogy a községnek, mint jogi személynek, minő különleges jövedelmi forrásai vannak s hogy a község milyen pótdóval fedezi rendes évi kiadásait? E célból esatolandó a fölterjesztéshez a község vagyonelejtára, legutóbbi költségvetése, az egyenes állami adók hiteles kimutatása. Itt említenendő meg, van-e a községnek az 1868. évi XXXVIII. t. c. 38. és 39. §-ai alapján létrejött községi iskolai alap vagyona. Miből áll az és jövedelmét ki használja? A község határában vannak-e puszták, vagy telepek s azokban mi módon történt gondoskodás a tankötelesek oktatásáról?

Azután mutassa be a tanfelügyelőség, hogy az államcsúszást kéri község, illetőleg az egyházi főhatóság hozzájárulásával a felekezeti tanítójánál meg az állami iskola javára, elhelyezésben, felszerelésben és évi fenntartásban.

Esatolandó a fölterjesztéshez az erre vonatkozó jogerős községi képviselőtestületi határozat és illetve az egyházi főhatósági jóváhagyással ellátott hitközségi határozat.

Ezen hozzájárulások, valamint a község tanügyi szükségleteinek figyelembe vételével pontosan kiszámítandó, hogy az állami iskola, illetve kisdóvodai évi fenntartása, a szükséges fejlesztést is figyelembe véve, milyen évi kiadást okozna az államnak: még pedig az elhelyezés és az évi fenntartás tekintetében?

Ismertesse továbbá az állami iskolához, illetőleg az állami óvodához esetleg átveendő tanítók, óvónő összes viszonyait és azon különleges feltételeket, amelyekhez a község, vagy hitelekezeti ajánlatát esetleg kööbítte.

Annak megítélése céljából pedig, hogy az esetleg átveendő községi, vagy felekezeti tanítók, óvónő mily javadalmazással lennének kinevezendők, a fölterjesztéshez feltétlenül esatolandók azoknak eredeti díjlevelei és illetve az 1893. évi 29.761. számú rendelet értelmében fölveti javadalmi jegyzőkönyvek.

Mihez tartás végett megjegyzem még, hogy az állami iskolák és kisdóvodák szervezését rendszerint a következő feltételekhez kötöm és ezektől csak rendkívül fontos és indokolt esetekben engedhetek eltérést:

Az illető község (esetleg felekezeti) köteles az állami elemi iskola, óvoda mindenkor elhelyezéséről gondoskodni, e célból megfelelő telket és épületeket jókarban a kir. kincstár tulajdonába, vagy örök használatba átadni s ezért megkívánom, hogy az illető polgári vagy hitközség már az államcsúszásra vonatkozó határozatában kötelezőleg jelentse ki, miszerint megengedi, hogy az iskolai telkek és a már meglévő, vagy még felépítendő épületek örök használati, vagy tulajdonjoga a község minden további megkérdése nélkül az állami iskola megnyitásával egyidejűleg az állami iskola céljaira a kir. kincstár javára telekkönyvileg bekebeleztessek. Köteles továbbá a község a tantermek behatárolásáról, az épületek és tartozékaiknak állandó jókarban tartásáról, tűzkár elleni biztosításáról, évi nagyszüneti tisztogatásáról és az iskolai, óvodai helyiségek fűtéséről saját költségvetése terhére gondoskodni, a gazdasági ismételőiskola céljaira megfelelő bekerített gyakorlati területet s az ismételő iskola dologi szükségleteit biztosítani, fejlesztés esetén pedig a szükséges új tantermekről gondoskodni s azokat bűtorzattal ellátni.

Végül pedig az állami iskola évi fenntartásához azon összeg biztosítandó, amennyit az illető polgári vagy hitközség jelenleg tanítói javadalmazásra fordít. Elengedhetetlen feltétel még, hogy az érdekelt község minden tanítói és óvónői állás után a 24 korona és minden elemi népiskolai tanuló után a 30 fillér tanítói nyugdíjintézet járulékok fizetését megajánlja.

Ott, ahol az illető község anyagi helyzete azt kellen indokoltá teszi, hajlandó vagyon a községnek az általa esetleg fölveendő építési kölcsön törlesztési idejének tartamára a helyi iskolai járulékokat (a nyugdíjintézetek kivételével) visszaengedni. Budapest, 1904. december 27-én.

Garanszentkereszt, 1905. jan. 25.

Erdődi János.

1844—1904.

(Folytatás.)

Erdődi összes munkája a szó igazi jelentése szerint az iskolában született. Összes munkájának keletkezésére jellemző az *Abauj megye földrajza* e munkájának megírása. Hatósága a III. osztályba helyezte, hol földrajzot is kell tanítani. Csakhogy ilyen könyv akkor még nem volt hazánkban. Irt tehát ő maga egy földrajzot tíz nap alatt. S ezzel megszületett hazánkban a legelső népiskolai földrajzi módszeres tankönyv. Ezt a munkáját később megtöltötte a felsőbb osztályok számára és egy magánhasználatra szánt földrajzzal. És e könyvek még ma is forgalomban vannak.

Központiéleli tanár korára esik irodalmi működésének a tulajdonképeni virágzása.

Önálló egyénisége, nagy tanulmánya, iskolai tapasztalatai s főleg kialakult önálló pedagógiai fölfogása mellett igazán esoda lett volna, ha a maga tárgyaira nem nyomja reá egyéniségének bélyegét. A viszonyok pedig egyenesen rákényszerítették arra, hogy pedagógiai tankönyveket írjon s növendékei, nemkülönben a tanítók kezébe a népiskolai tantárgyak módszeres földolgozására vezérkönyveket adjon.

Pedagógiai tankönyvünk a hetvenes években alig volt; katolikus szellemű pedig tulajdonképen csak egy, a Bárány-féle Tanítók Könyve. De ez is szellemében lassankint átalakult.

A népiskolai tanulmányok az írás-, olvasás- és számvetésen kívül ebben az időben bővültek ki az úgynevezett reáltárgyakkal. Bevezették az ő idejében ezen új tárgyakat hazánk majdnem minden népiskolájába, de módszeres földolgozásukról bizony alig lehetett szó. Részben mert a tanítóság zöme akkor még magukkal a tanítani valókkal sem igen volt tisztában; részben pedig, mert az erre vonatkozó útmutató munkák nem voltak.

Erdődinek tehát itt is, ott is bőséges alkalma nyílt lelke tartalmát formába önteni: nagy eszét, lelkesedését, befejezett pedagógiai nézeteit és kiváló gyakorlati érzékét, tapasztalatait és ügyességét közkincsé tenni.

S ha elméleti és gyakorlati munkáit összehasonlítva, egymásra vonatkoztatjuk, az elméleti hitás és gyakorlati ügyesség oly szerencsés összehatalkozását tapasztalhatjuk, aminőt hazai ilyenmű alkotásoknál csak kivételesen találhatunk. Kérzik s pontosként meg is állapítható, hogy elméleti munkáit a gyakorlati tapasztalás világánál alkotta meg; tanítói gyakorlatát pedig az elméleti tanulmányokból merített elő olvek vezették.

Elméleti munkái a keresztény bölésélet és erkölestan alapján állanak. Gyakorlati munkái az elméletieknek aprópénzre váltói.

Elméleti munkái közül neveléstani tankönyvei a legfontosabbak. A test és lélek ismertetése s ezeknek egymásra ható fejlesztése ezen munkáinak a tárgya és célja. A nevelés- és oktatástör-

tetésben pedig az emberiségnek e cél felé való törekvéseit jellemzi, kimutatván azokat a legfontosabb szellemi mozgalmakat, főleg nevelési és iskolai rendszereket, melyek az ember nevelésének és oktatásának érdekében a legrégibb időktől máig történtek.

Neveléstani munkái három kötetből állanak. Az első kötet: *Test- és lélektan*; a második: *Neveléstan*; a harmadik: *Neveléstörténet*.

Test- és egészség-tana négy részre oszlik: *a)* az emberi test szervezete; *b)* a test ápolása; *c)* a legfontosabb betegségek; *d)* a járványok és balesetek ellen való védekezés, illetőleg első segítség adása. Az első részben a legújabb kor színvonalán mutatja be az ember szervezetét és az érzékszerveknek a szellemi élettel kapcsolatos működését. A második rész a legészszerűbb utasításokat adja az ápolás, a testfejlesztést illetőleg. A betegségek ismertetése, hasonlóképen a járványok ellen való védekezés és a baleseteknél adandó első segítségről az orvosi tudomány legújabb vívmányai szerint oktatja ki a tanulmányozót.

Lélektana két részből áll. Az első rész a lelkiéletet ismerteti, a második a lelkiéletségek fejlesztésére ad utasításokat. Lélektana határozottan skolasztikus. Fölhasználja ugyan az újabb vívmányokat is; ezzel azonban nem vet az alap ellen, sőt azt igazolja be, hogy a skolaszticizmus alapjában helyes s az újabb reális értékű vívmányok tulajdonképen ennek az alapnak a hajtásai, hirdessék ezeket a vívmányokat bármilyen céger alatt.

Főleg az iskolai élettel való szoros egybefűzés és folytonos utalás teszi már a lelkiélet ismeretét is elsősorban pedagógiai lélektanná; a lelkiélet fejlesztéstana pedig az iskola gyakorlatát ismerő, nagy elméleti képzettségű és gyakorlati érzékű tanító tiszteletreméltó alkotása.

Neveléstanáról is ezt lehet és kell mondanunk. Ez is keresztény, ez is tudós, ez is praktikus, az iskola életére épített alkotás. Míg az ember rendeltetését, a nevelés fogalmát, célját és eszközeit tárgyaló fejezetek a katolikus filozófust állítják élénk; a test nevelését a praktikus nevelő és a fegyelmezést tárgyaló részek emellett már az iskolai életet ismerő tanfériú bölés, mértéket tartó, praktikus munkája. Ez a tulajdonsága főleg az általános oktatástani részben tűnik ki és legkivált akkor, midőn az oktatás és nevelés általános elveit tárgyalja. A tanítójelölt ezen munka áttanulása után a nevelésről teljes tájékozottságot szerez; s belátja, hogy az oktatás nem öncél, hanem az ember hiterkölesős, nemzeti és praktikus nevelésének egyik fontos eszköze. A kezdő tanító ezt a munkát tanulmányozván működése közben, az iskola céljáról magasabb fölfogást szerez. Az idősebb tanítót állandóan színvonalon tartja s ideális fölfogását megerősíti s magasabb röptű idealizmusra segíti.

Neveléstörténete is, amennyire a tantárgy mai rendszere engedi, szoroson az iskolai életet szolgálja, kimutatván a nép boldogítására törekvő

eszméknek az iskolában való diadalait, vagy bukását.

Az okor nevezetesebb népeinek nevelésügyet tárgyaló résznek kiemelkedő és bebizonyított gondolta, az mit Berzsenyi fejez ki e szavaival: Minden állam támasza, talpköve a tiszta erkölcs; mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed.

Az első keresztény iskolák szervezetét ismeretve, kiemelkedőleg beigazolja, hogy mindenütt, hol a kereszténység működni kezdett, iskolákat is létesített. Hazánk reformáció előtti iskoláinál pedig kézzel foghatólag mutatja ki, hogy ezen korban az iskoláztatásnak szélesebb köröknek kellett lennie. Ezzel aztán kellő világításba kerül az a történeti írás, hogy a népiskola csak a reformációval kezdődött.

Nem igazságtalan a nagyok jellemzésében. Aki minden nagy volt, nagyot alkotott; kiemel, elismert, Erdemeket el nem hallgat, el nem homályosít, el nem rejt a más vallásuaknál, a katolikusokéval ellenkező törekvésűeknél sem. Viszont katolikus nagyjainknak túlzott díszerevével nem ért. Igazságos, s ha ridegnek látszik is nehol, ez talán annak kiemeléseért van, hogy a neveléstörténeti fonalán a legszarazabb előadás is csak a keresztény szellemű nevelés igazait és áldásait bizonyíthatja.

Mindenütt az általános, a nagy eszmékkel kezdő a kort, a nagy pedagógust jellemezni, s ahol csak lehet, az iskola praktikumát is kimutatja. Így tette Erdődi a neveléstörténelmét a gyakorlati oktatás ekálást adó studiumává.

Erdődi neveléstani munkái több kiadást értek s így sok ezer példányban terjesztik a keresztény nevelés és az ezzel kapcsolatos oktatás olveit, eszméit.

Gyakorlati munkái közül legelső helyen áll hazai pedagógiai irodalmunk egyik büszkesége: *A nyelvoktatás módszertana*. A magyar népiskolai nyelvoktatás helyes mederbe való terelődésének a munkának a megjelenésétől kezdődik igazán. Ez a munka mutatott rá hazánkban legelőször és legtökéletesebben, hogy a nyelvoktatás nem csupán a nyelvtani órák munkája. Hogy a nyelvtan csak egyik eszköze a nyelvoktatásnak, főleg az írásos beszéd helyes elsajátításának. Erdődi mutatta ki megérthetően és mindenkitől követhető módon az olvasókönyv döntő szerepét a nyelvoktatásban. Ebben a munkájában mutatta meg, hogy a nyelvoktatás tulajdonképen az egymást szóban és írásban való megértés szolgálatában áll. Kimutatván azon tantárgyakat, melyek legelső sorban a nyelvképzést szolgálják, részletesen kidolgozza az e körbe sorolt beszéd- és értelemgyakorlatok, irvaolvasás, olvasásírás, nyelvtan és fogalmazás módszerét, mindenikhez kellő számú, mintaszerű gyakorlati példákat is fűzve.

Ez a munka a magyar nyelvoktatás alapvető munkája. Ha idegen munka volna, hazánkban meg többet olvasnák, mint így; pedig így is több ezer példányban forog közközen és szerzője híres

volna, kire hivatkozni minden jóra való pedagógus embernek büszkesége lenne.

Másik hasonló értékű műve a *Számítási vezérlőnyelv*. Már a régebben megjelent első — vázlatos — kiadás is önálló, logikus, a szablonról eltérő alkotás volt, melyre helyezkedve, a gyermekeket önálló, jó számolóvá lehetett képezni. A második részletesen kidolgozott kiadás pedig e téren igazán egyedül álló alkotás. Nem akarom ezzel a többi ilyenmű munkát lekisebbiteni. Aki e mű első, az I—III. osztály anyagát részletesen földolgozó részlet figyelemmel attanulmányozza s iskolájában alkalmazza, látni fogja, hogy ez az állítás nagyon igazságos.

Az I. és II. osztály anyaga a számfogalmak megismerését és e körben az alapműveletek begyakorlását tárgyalja leckéről-leckére. Nem ad részletesen kidolgozott leckeeket, csak vázlatokat. De ez nem is szükséges. Hiszen ami a lényegen — vázlaton — túl esik, a tanító egyéniségének a munkája. A részletesen kidolgozott leckék a tanítói egyéniség kerékkötői. De épen ez a vázlatos kidolgozás teszi áttekinthetővé Erdődi rendszerét. Ez mutatja meg, hogy ez a munka a gyermek fölfogását és természetét követi, midőn előbb a tizek fogalmát adja, s azután vezet el csak rá a gyermekeket az illető körökben a számok rendszeres életének — növesének és fogyásának: a műveleteknek — fölfogására. Nem követi *Grube* számgörnyítő, sem *Diesterweg* az övével hasonlatos rendszerét; hanem e kettő között áll és aki vele halad, látja, hogy ezeknél tökéletesebbet alkotott.

A számműveletek írásos kivételére is világosan, ügyesen, inductive vezet rá a gyermeket. Főszerep azonban mindig és mindenütt a fejszámolásnak jut.

Minden kör befejezéséhez gyakorlati példákat is fűz. Ezek a példák gyakorlatiak, reálisak, változatosak s mindenben a gyermek természetének, érdeklődési körének megfelelőek.

Fiatal tanító valóságos mentort nyer a műben; az idősebb tanító pedig erős támasztékot munkája megkönnyébbítésére.

A mű második része — a IV—VI. osztályok anyaga — is készen áll, csupán a nyomdafestéket várja. Így tehát reményünk van, hogy az egész népiskola megkapja az egységes, rendszeres, praktikus számolásra vezető kalauzt.

Van egy vázlatos munkája a *Nyelvoktatás módszeréről*. Természetes, hogy ennek a munkának a lényege teljesen megegyez a már előbb vázolt nagy művel.

A *történelmi tárgyak módszere* a földrajz, történelem és alkotmánytan módszerét tárgyalja, a tárgyak rokonságából merithető egymásra vonatkoztatással. Ezek a munkák az illető tárgy célját, anyagát, anyagának elrendezését, a földolgozás módját és eszközeit tárgyalva, röviden rámutatnak a tárgy módszerének történeti fejlődésére is. S minden tantárgy módszeréhez gyakorlati példákat is ad.

Erdődinek ez a munkája is magas színvonalon áll. Tárgyat világosan fejtegeti s fejtegetése mindenütt melyen jár. S ami szintén igen fontos: epen csak annyit mond, amennyi a tételek megértésére okvetetlenül szükséges; sem többet, sem kevesebbet.

Ami e tárgykörnél különösen följegyezésre méltó, az, hogy az alkotmánytani hazánkban Erdődinek ez a munkája nevezi polgári jogoknak és kötelességeknek.

Hasonló rendszerben és hasonló színvonalon készült *A természettudományi tárgyak módszere* is. A természetet ismertető tárgyak módszerét hazánkban kevés könyv tárgyalja. Akkor azonban, mikor Erdődi az ő ezen munkáját írta, azt lehet mondani egyedül állott e téren. Annak dacára ez a mű ma is teljesen megállja helyét. A cél, mit a természetnek a népiskolában való megismertetése elé tűz, tárgyi és alaki szempontból ma is hozzáférhetetlen. A tárgy megválasztása és elrendezése olyan alapon történt, melyre az újabb vívmányok teljesen ráhelyezhetők.

A természetrajzról Lüben alapigazságaira helyzködve fejti ki az oktatás módját és eszközeit. Itt csak az alap Lübené, de a részletes kivétel teljesen Erdődi egyéniségének erősségét mutatja. A természettannal Diesterwegnek a tünemény, törvény és ok vizsgálatának rendjét követi. De itt az ok kutatásánál böles mérsekletet tart: s a népiskolai tanuló tehetségét és az ok kikutathatóságát előbb alaposan megvizsgálja, s csak azon tünemények okait kutatattja, melyeket a gyermekek alapos vizsgálódás után maguk is fölálalhatnak. E helyett inkább a természeti erők gyakorlati alkalmaztatását figyelteti meg s a gyermekeket erre ki is oktattatja.

A gyakorlati alkalmazás erős hangsúlyozása és pontos keresztülvitele magával hozta a gazdasági és egészségügyi kérdéseknek a természettudományok keretébe való vonását. Ezzel aztán a gazdaságtani és egészségügyi kérdések népiskolai földolgozására az utat egyengette. Ma már külön tanterv a két ismerettárgy a népiskolának; de hogy Erdődi eljárása meg így is a legalkalmatósabb és követendő, azt a legújabb e nemű vívmányok bizonyítják.

Erdődi, mint látjuk, a népiskola profán tárgyait, a művészi tárgyak kivételével, mind földolgozta. S földolgozásában feltűnő meg az, hogy a tárgyakat tárgykörök szerint csoportosította. Tette pedig ezt azért, hogy a rokontárgyaknak egymásra hatását így is észrevetesse és hogy így állítván az olvasó elé a dolgot, ezen rokontárgyak egymásra vonatkozatható rokontefeleinek okos fölhasználását annál könnyebben és közvetlenebbül a szem elé állíthassa.

Ezzel nagy szolgálatot tett a népiskolai oktatás eredményességének, maradaudóságának és teljes átértésének. Közvetve arra is befolyással vannak Erdődinek módszertani művei, hogy a népoktatás összes tárgyainak egymásra vonatkoztatását, tehát az ismeretek egységesítését a tanítás minél

mélyebben átértse, elfogadja és oktatásában alkalmazza.

Egy másik elv hasonló erővel emelkedik ki Erdődi műveiből. Népokolai oktatásról szólván, ahol csak lehetett, szigorúan kerülte a tudomány és a tan szókat. Ezzel is jelezni akarván, hogy a tudományos rendszerben írt munkák kivonatos tankönyveinek és nem a gyermek életviszonyai és egyénisége szerint való oktatásnak esküdt ellensége. Ez a vonás munkáinak legkiemelendőbb tulajdonsága.

Mindig, mindenütt és mindenben a gyermek egyénisége szerint akar eljárni; és ezt az elvet a legszigorubb következetességgel meg is valósitja.

Kaloesa.

Dreiszigler Ferenc.

(Folytatása következik.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A hitvallásos iskolák államosítása. Olvasóink figyelmébe és megőrzésre szükségesnek ajánljuk az itt következő elvi jelentőségű határozatot. Vn. 99.275 1904. Hitefekezeti népokolának állami kezelésbe való vétele csak az illető hitközség törvényes képviselőinek e részben önként hozott és az illetékes egyházi főhatóság által jóváhagyott határozata alapján történhetik. Enélkül valamely hitefekezeti népokola államosítását a kir. tanfelügyelőségek nem kezdeményezhetik. Csatolandó a fölterjesztéshez az erre vonatkozó jogerős, egyházi főhatósági jóváhagyással ellátott hitközségi határozat. A népokolának felekezeti minőségét megváltoztatni kizárólag az illető hitefekezethez áll jogában. A községnek a népoktatási törvény 25. §-ában csak azon jog adatott, hogy szabadságukban áll a hitefekezeti iskolának eddig adott segélyt továbbra is megadni, de ily esetben a segélyezés a különböző hitefekezeti iskolák között igazságos arányban osztandó meg, vagy pedig azt határozni, hogy közös vagyon és jövedelemből hitefekezeti iskolákat nem segélyeznek; s ha ez esetben a felekezet a törvény rendelkezésének megfelelő népokolat saját költségén fölállítani nem akar, vagy nem képes, a község köteles a szükséges népoktatási tanintézeteket fölállítani. Állíthat a község felekezetenküli iskolát azon esetben is, ha ott egy vagy több felekezet a törvényben kijelölt köteleknek meg nem felelő hitefekezeti iskolát tart fenn; de ez esetben a község azon lakosait, kik a hitefekezeti iskola főtartáshoz egyenes adók öt százalékát kimerítő összeggel járulnak, e célra iskolaadóval nem terhelheti. Hitefekezeti iskolának közössé leendő átváltoztatása — eddigelé bármily alaplól tartatott fenn — csak az illető egyházi hatóság beleegyezésével eszközölhető és így ily esetekben mindenkor mindenekelőtt az illető egyházi hatóság fölshivandó. (Vallas- és közoktatásügyi miniszter 17.663 1869. sz. hat.)

Pályázat a Bésán-fele ösztöndíjra. Kivonat az esztorgoni főegyház-megye f. évi II. körleveléből. Pályázat! A tanító- és tanítónőképző-intézeti növendékekkel betöltendő, évi 2.0 koronás Bésán-fele ösztöndíjak megüresedett hét állására pályázat hirdettetik. Ezekre az ösztöndíjállásokra bármely tanító- vagy tanítónőképző-intézet növendékei pályázhatnak, valláskülönbség nélkül; azonban egyenlő minősítés esetében a nőtanulóknak elsőbbségük van. A folyamodó keresztlevelével (születési bizonyítványal, legutóbbi iskolai bizonyítványal, esetleg a jelen tanév első időszakára vonatkozó értesítőjével), szülői vagyoni állapotáról, ellátást igénylő testvéreinek számáról, az esetleg már nyert ösztöndíjáról, segélyéről vagy egyéb kedvezményről szóló iskolai, illetőleg hatósági bizonyítványokkal felszerelt és a vallas- közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címzett folyamodványok az intézeti igazgatósághoz 1905. évi február hó 15-ig, ezek által pedig azonnal a vallas- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium-

szépek, terjesztendők. A folyóiratok magyar nyelven tartanak és a nem magyar mellékletekhez azok hiteles magyar fordítása is csatolandó. Hiányosan felszerelt vagy elkeseredett lapindványok figyelembe nem vehetők. Budapest, 1906. évi január hó 14-én. A min. vallás- és közoktatásügyi Miniszterum.

IRODALOM.

Két emlékezésed. A Szent-István-Társulat Tudományos és Irodalmi Osztályának kiadásában két emlékböszét hagyta el a sajtót. Az egyik *Utaler Gyuláról*, csomereg életrajzi jeles történetírásunkról szól s *Pauler Gyula emlékezete* címet viseli. Az emlékbösződet Bekesi Benig dr. tartotta a Tud. és Irod. Osztály 1904. november 9-én tartott gyűlésén. Az emlékbösző végül halálán Pauler ölete folyásán, bőven méltatja történetéről és baráti működéséről, egyszerszerű magasztolja emberi tulajdonságait. A másik emlékbösző *Lehóczki Agostról*, az 1900-ban elhunyt tudósról szól. Ezt Ácsay Antal dr. tartotta *Lehóczki Agost emlékezete* cím alatt az Osztály 1904. május 31-én tartott gyűlésén. Ez az emlékbösző Lehóczki neveléstudományi rendszerét nemcsak lehatárolja, de bírálva is ismertet s a magyar tudományosságunk és világosságok történetét adja. Mindkét mű a Szent-István-Társulattól kapható. Az előbbinek ára 80 fillér, az utóbbinak 1 koronára 60 fillér.

A mennyország aranykulcsa, vagyis a tökéletes banat. Irta: von den Driesch János. Fordította Bernhard Zsigmond S. J. Az esztergomi egyházi főhatóság engedelmével. Budapest, 1906. 8-rét, 28 lap. «Ez aranykulcsa rendkívül fontos igazságot tárgyal, mely felül azonban a hívek általában nagyon tájékozatlanok; s amellett oly tanulságosan és szívesen szóló hangon teszi azt, hogy akis fizes, ami gyakorlati jelentőséget illet, egész kötettel köler a leggyakrabban a tudós Lehóczki Agoston jezsuitársasági atya a von den Driesch munkájáról, melynek eredetije rövid néhány hét alatt 80,000 példányban kelt el s mely angóra is le van fordítva, legközelebb pedig hollandi, spanyol, lengyel és horvát nyelven fog megjelenni. «A jelen könyvesket illetőleg — folytatja tovább Lehóczki Agoston — azon elhatározásuk azok kifejezést, bár *minden körben* látható, — meri meg vagyok győződve, hogy figyelmes olvasás — és a befoglalt tanok gyakorlata igen sok léleknek megnyithatja a mennyország kapuját, mely különben előtökörre zárva maradna.» A szép magyarsággal fordított és mos fizetési a Szent-István-Társulat kiadásában látott napvilágot. Ára 13 fillér. Kapható a Szent-István-Társulat könyvtudórhelyében: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

VEGYESEK.

Tisztelges. *Vasquez* Kolos, libernok-hercegprímási születésnappán az ország előkelőségei, testületek és társulatok őszinte tisztelettel és ragaszkodással üdvözölték budavári palotájában. A magyar kath. tanítóság hódoló tisztelettel és üdvözléssel Ember Károly lovag, a kath. Tanügyi Tanács világi elnöke terjesztette a libernok-hercegprímás elé, mit ő főmagassága örömmel és szeretettel fogadott és a legjobb mulattal kérdezősködött a magyar kath. tanítóság országos törekvései felől.

Új igazgató. A szalmári kath. tanítóképző-intézetek igazgatójává *Mészáros Gyula* püspök úr *Kovács Gyula* dr. közoktatási-tanvezető. Az új igazgató igen lelkes tanfelfű s hamar oddig is kiváló érdemei vannak a tanítás terein.

Halálkozás. *Koss József* váni kántortanító 1905. febr. hó 6-án d. e. 10 órakor a halotti szentségek átlatos felvétele után, életének 62-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A katolikus tanügy gyászja. A Magyar Pestalozzi a következő őszinti szavakkal emlékezik meg a kath. tan-

ügyi tanács gyászáról. Megengedjük, hogy elsősorban a katolikus tanügy érzi meg azt a nagy veszteséget, mely Steinberger Ferenc dr. papnevelőintézeti kormányzóának elhunytával következett be, valójában azonban egész nemzeti kulturánk gyászja az előkelő pedagógus letérése. Elhívóztával üresedésbe jutott a kath. tanítók országos tanácsának egyházi elnöki széke és habár számos nagyszabású szakteljeséggel díszkedhetnek kath. tanügyi körünk, nem egykönnyen találunk olyan férfit, ki szak-képzettségben, munkakétyben, tevékenységben és különösen szerető szívében teljesen méltó utódja legyen Steinberger kanonoknak. Sokáig működött mint tanítóképző-intézet igazgató és tanítványai mindig hálás érzülettel, meleg ragaszkodással gondoltak rá. Hogy mennyire meg tudta becsülni a komoly nevelői törekvést, erre csak egy példát említnék föl, mely lapunkat, illetve a vele szoros viszonyban álló Magyar Pestalozzi Társaságot közelről érinti és amely közvetlenül kötelezett le munkát az ő irányában. Ez az, hogy a nemessen gondolkozó főpap megisztelte liturgiájával Társaságunkat s amint kifejezte, meglepődéssel távozott az éléről. Ösrintén fájalmag Steinberger Ferenc halálát. Az örök üdvösség jussan neki osztályrészeül.

Adományok a segélyalapra. A római és görög kath. tanítók országos segélyalapjának javára az esztergomi főegyházme gyében az 1904. évben tett adakozások és befizetések kimutatása. Az esztergomi kerület tanítói 108, a bajóti 16, a lévai 46, a komáromi 96, a verebelyi 70, a somorjai 16, az érsekújvári 36, a selmeci 38, a nagy-máros 42, a nagykosztolányi 40, az udvari 22, a nagy-tapolcsányi 16, a nagyzeésényi 40, a báthi 24, a dunaszerdahelyi 18, a nagyszombat-vidéki 38, a bazsi 18, a eszék-hei 14, a mátyai 14, a szempói 4, a tóthi (Győr megye) 12. Összesen: 738 kor.

Felelős szerkesztő: Ember Károly

PÁLYÁZATOK.

Egri érseki megye

A nagymihályi róm. kath. kántortanító betegsége miatt *Janos Vajdy* kántortanító helyettes kerestők. Javadalma lakás, ellátás (ágyvendő, mosás, világítás nélkül) havi 30 korona. Kellőleg felszerelt kényvel *február 20-ig* a keresztespüspöki (n. p. Barsod-Mezöközesi) plébániára küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. 73 2-4

Csanádi egyházmegye.

A mezökovácszhazi róm. kath. kántori állás megürsedvén, arra pályázat hirdettek a következő feltételek mellett: megkivántatik jó zeneismeret és az egyházi énekekben, valamint a gregorianumban való teljes jártasság, amit kántori vagy kántortanítói oklevéllel kell igazolni. Fizetése: 1. 800 korona készpénz, havi részletekben a hitközségi pénztárból kifizetve. 2. 4 kis föld (1100 □ öles) szántóföld haszonélvezete. 3. Egy vagon tűzifa, melyből egy ölet az egyházzogondnoki munkaszoba fűtésére kell átadni és amely fe 1905. évi okt. elsőtől kezdődőleg folyósítatik. 4. 3 szoba, 1 konyha, éléstár és melléképülethől álló terméshetbeni lakás a hozzá tartozó kerttel. 5. A hitközségi választmány által megállapítottólajóvedelemből áll, mely utóbbi a hitközségi jegyzőnél megtekinthető. A kényvel a hitközségi választmányhoz címzve főtisztelendő *Kőszó József* esperes plébános, hitközségi elnökhöz t. évi *április 3-án* délután 5 óráig beküldendők, a megfelelő bélyeggel és okmányval ellátva, mert a később érkezettek figyelembe nem vétetnek. Megjegyeztetik, hogy a próbaéneklés április 4-én délelőtt 9 órakor fog megtartatni, amelyre a pályázók személyesen tartóznak megjelenni; továbbá ha esetleg nőtlen választatnak meg, úgy köteles egy év alatt megnősülni. 89 1-2

Győri püspöki megye.

Pervány főközség róm. kath. iskolaszéke kántortanító állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás: két szoba, könyvtár, két kamra, pince, istálló és házikert; 2 1/2 tagosított legelőföld, a község által munkálva, 6 1/4 pozs. mérő búza, 1 1/2 pozs. mérő rozs, 50 darab tojás, 3 öl 50 darab rózsé kemény tűzifája, a tanító saját használatára és a tanterem fűtésére; a temető fölé használata. Kézpénz 112 kor, 70 fillér, államszegély 480 kor. Mindennapi tanítóes 41, tannyelv magyar-horvát, személyes megjelenés kivanatos és az állás azonnal elfoglalandó. Határidő 1905. március 5-ig; a folyamodványok az alsópulyai (Sopron m.) plébániahivatalhoz nyújtandók be. 87 1-1

Haracsönyön (Sopron m.) osztálytanító állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmazás: 810 korona, egy bútorozott szoba, 3 öl hasábfű, melyből az iskolát is köteles fűtteni. Kötelessége: egy tanteremben tanítani, kántoriakban segédkezni. A pályázók kérvényeiket a róm. kath. iskolaszékhez intézve február 26-ig alulírott nál nyújtják be. Az állás március 1-vel foglalandó el. Bauer József, isk. sz. elnök. 88 1-1

Kassai egyházmegye.

A hernádkéresi róm. kath. kántortanító állásra pályázatot hirdetnek. Jövedelme: 16.000 □ öl szántóföld, fele bérbeadott 32 koronájával 1000 □ ölenként, 25 köböl étel és 20 kor. Stólaváltás 14 kor. Ostyasütésért 12 korona. Stóla jövedelem 180 kor. Rendes iskolások tandíja 130 kor., ismétlősöké 50 kor. 1500 □ öl legelőföld, kétszobás lakás kerttel. Választás napja február 27. délelőtt. Kérvények Telegdi István esperes úrhoz küldendők Debétkengerre, u. p. Abaujbakta. Személyes megjelenés kivanatos, vasuti állomás Halmaj. 83 1-1

Nyitrai püspöki megye.

Facsokói (Trenesén m.) róm. kath. kántortanítóságra pályázatot hirdetnek. Jövedelme: a hitközségtől 210 kor., államszegély 346 kor., törvényes ötdéves korpótlek; alapítványokból kiváltott stólavál egyetemben 242 kor.; a hűekől 20 mérő árpa, 8 öl kemény tűzifa és egy mérő alá föld. A megválasztott állását azonnal köteles elfoglalni. A választáshoz, mely február 27-én megejtetik, személyes megjelenés szükséges. Imlafy Károly, iskolaszéki elnök. 69 2-2

Rozsnyői püspöki megye.

Gömörakosra magyar tót kath. kántor kerestetik. Fizetése 400 korona, kétszobás lakás, tűzifa, föld és rét. Nyugalmasítottaknak alkalmas állomás. Bizonyítványokkal felszerelt kérvények március 10-ig plébániahivatalhoz Gömörakosra terjesztendők. 86 1-2

Pütek nagyközség (Nógrád vármegye) róm. kath. népiskoláshoz — betegség folytán leköszont — osztálytanító állásra okleveles férfitanító kerestetik. Kötelmek: első vegyes osztályvezetése, felsőbb osztályokban ének-tornatanítás, növendékeknek istentiszteletekre vezetése. Járulékok: községtől 100, államszegélyből 700 korona. Lakbér címén 200 korona, iskolaszéknek további intézkedésig. Jogosultnak törvényes korpótlek. Állása mielőbb elfoglalandó, tanév közben el nem hagyható. Zenében járatosnak előny. Szorgalmas egyénnek némi mellekkeresetre feladás. Végzett tanulmányt, családi állapotot, működtet jeltző felszerelt kérvények fűtést. Kapás Arnold iskolaszéki elnökhöz küldendők február hó 26-ig bejáról. 84 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

Bakonykúti anyaegyház kántortanító állására pályázatot hirdetnek. Jövedelem: lakás kerttel 40 korona, 10 hold föld 200 korona, 32 mérő rozs és 8 mérő búza 264 kor., kézpénz 200 kor., 4 öl fa 80 kor., stóla 32 kor. Folyamodványok Jankó Ede esperes úrhoz Isztimérre küldendők, pályázók február 21-én helyszínen jelenjenek meg. A megválasztott kántortanító vasuti és fuvarköltsége megfizetendő. 82 1-1

Váci egyházmegye.

A jászkarajenői (Pest m.) róm. kath. központi elemi népiskolánál lemondás folytán üresedésbe jött tanító állásra pályázatot hirdetnek. Javadalmazás: 700 korona törzslizetés a község közpénztárából havi előleges részletekben, 100 korona államszegély, 100 korona lakbér; amennyiben ismétlőtanítással is foglalkozik, ezért külön 40 korona tiszteletdíj jár. Okleveles tanítók kellőleg felszerelt kérvényeiket február hó 24-ig az iskolaszék elnökségéhez nyújtják be. Kántori teendőkhöz jártas előnyben részesül. 85 1-1

24 eredeti dallamos praeludium

utalványon rendelve csak 1.50 kor.
utánvételes rendelés 55 fillérrel többbe
kerül.

Szeged 6. Zámbó Károly kántor.

74 2-5

Legjobb népiskolai daloskönyv a „KIS MUZSIKUS”. 100 gyönyörű magyar népdal, két szölamra, iskolai szöveggel. I. füzet 65 fillér, II. füzet 80 fillér, együttes „Szövegkönyv” 40 fillér. — Utalványon rendelhető.

JÓSVAY GÁBOR, kántortanító
Poroszló, Heves megye. 79 2-3

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir.
udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentisr jóvágja, a Ferencz József-rend jóvágja.

A párisi és bécsi világkiállításokon stb. helyről kitüntette.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomasúcsrendszerint (pneumatika) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindenemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

népies kiadványai közt

a Népiratkákból eddig a következő számok jelentek meg:

(Kötelező folytatás.)

181. <i>A misztérik felvétele</i> , vagyis: A vezéres misztériumok részletei. Irta Kálmán Diák. Ara —08	201. <i>A magyar nyelv népszerűsége</i> . Szabóky Adolf elője. Irta Erdősi Károly, az Orsz. Központi Káth. Legényegyesület másodelnöke. Ara —12
182. <i>Az évszázad, hűségfűtől vértől...</i> . <i>Hosszú hely az az Amerikára</i> Vagyis: Az a kérdés, miért jötte Amerikába? Irta Vörösi Václav. Ara —06	202. <i>A házassági életünk útja és halála</i> . A káth. magyar nép lelki építésére. Irta Barabás. Ara —12
183. <i>Az ördög itala</i> , vagyis: Hogyan fogta meg a plébános az a misztérik-színt? Irta Vágner J. J. Ara —10	203. <i>Szűzanya vágya keresztje és boldogsága</i> . Mariska, a derekszáj. Leány. Két elbeszélés. Irta Ember György. Ara —10
186. <i>Az évszázad felvétele</i> , vagyis: A hűség eskü hűbelleje. Elbeszélés. Rozsnyói György. Ara —06	204. <i>A gonosz beszéd útja</i> , vagyis: Föld János szomorú esete. Irta V. Pasztor József. Ara —08
187. <i>Batákémi háttér</i> . Karászyi pasztorjáték. Nagy részben. Irta Szalay János. Ara —24	205. <i>Isten szava ver battal</i> . Irta Horváth János. Ara —06
188. <i>Karászyi pasztorjáték</i> . Karászyi jutok. Irta Pap János. Ara —08	206. <i>Trójai Bűbe szerencsésje</i> Addig hajtsd a fűt, míg fiatal. Két elbeszélés. Irta Kincs István. Ara —16
189. <i>Irta Miklós Pasztorjáték</i> . Irta Pap János. Ara —08	207. <i>A szívet nézd, ne a ruhát</i> . Irta Fajkor. Ara —10
190. <i>Batákémi szeszemből</i> . Karászyi pasztorjáték. Irta Pap János. Ara —08	208. <i>Nem csatlakozott az Istenben</i> . Irta Murai. Ara —08
191. <i>Hűség szeszemből</i> . Karászyi pasztorjáték. Irta Pap János. Ara —08	209. <i>X. Pius pápa elője</i> . Irta Aracsy Lajos. Ara —12
192. <i>Apószentek</i> . Karászyi pasztorjáték. Irta Pap János. Ara —12	210. <i>Féltünk meg orvost</i> . Jó tanácsok magyar testvéreinkhez. Irta Vagasy Gyula. Ara —12
193. <i>A székelykötetből</i> . Irta Szalay József. Ara —20	211. <i>Árca György</i> . Elbeszélés. Irta Ember György. Ara —20
194. <i>A székelykötet</i> , vagyis: Isten Fekete-kék megjelöl. Irta Kincs István. Ara —06	212. <i>A Székelykötet Fennfoglalás története</i> . Irta Virág Ferenc. Ara —06
195. <i>A pártalát népszerűsége</i> . Elbeszélés. Irta Erényi Károly. Ara —06	213. <i>Egy öndobogóskönyv története</i> A vak leány. Két történet. Irta Rem János. Ara —10
196. <i>A székelykötet</i> , vagyis: Harminc század székely. Nemethé. Irta Hufnagel János. Ara —10	214. <i>A bűnbűbűsítő</i> . Karászyi pasztorjáték. Irta Herczegh Péter. Ara —10
197. <i>Az országos</i> . Elbeszélés. Irta Kincs István. Ara —10	215. <i>Pasztorjáték</i> . Irta Domonkos István. Ara —20
198. <i>Összeállítás</i> . Történelmi színdarabok. Hunyady János szerkesztés. Irta Erdősi Károly, az Orsz. Közp. Káth. Legényegyesület másodelnöke. Kepekkel. Ara —00	216. <i>A bar kezébe</i> . Irta Csike Imre. Ara —08
199. <i>II. Istvánról</i> . <i>Fennfoglalás</i> . Irta Saklay János. Ara —24	217. <i>Kincs Istvánja a kecsében</i> , vagyis: A gyümölcs elvartása, feldolgozása és értékesítése. Irta Csike Imre. Ara —10
200. <i>Amikor székely</i> . <i>Összeállítás</i> . Karászyi kép. Irta Erdősi K. Ara —12	218. <i>A székely</i> . Irta Mocsy László. Ara —08
	219. <i>A megkerült apószentek</i> . Pasztorjáték. Irta Szalay János. Ara —24
	220. <i>Hűség battal</i> . Regé. ... Olesó huszár fog a leve. Irta Horváth E. János. Ara —08
	!!! Megrendelésnél elég a folyó számot megírni !!!

Ujdonság! *A magyarországi aranykötés*, vagyis: A tökéletes bűnöl. Irta Von den Briesch János. Fordította Bernárd Zsigmond S. J. Ara 16 fill. Ujdonság!

Ujdonság! *Magyarországi Szent Erzsébet*. A francia akadémia által jutalmazott mű. Irta Horn Emil. Fordította dr. Rada István. Ara 2 korona. Ujdonság!

Megrendelhetők:

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkereskedésében

könyvkiadóhivatalában

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. sz. Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.